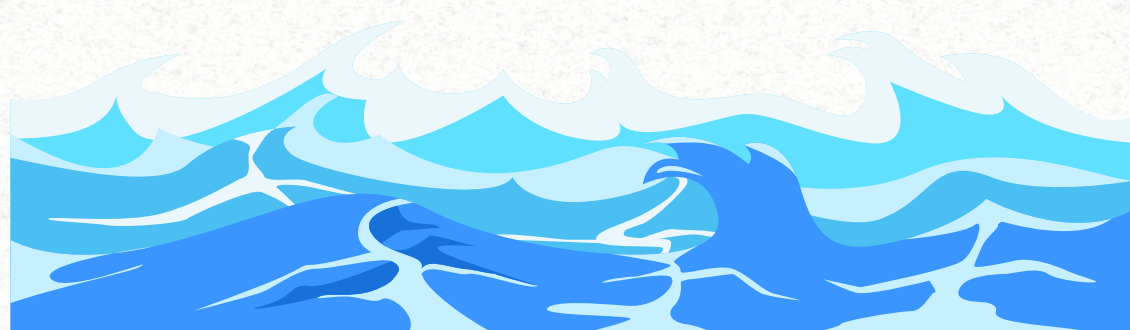

POPIS VLASNIČKIH PASA U TIVTU 2024

„PSI GOVORE, ALI SAMO
ONIMA KOJI ZNAJU
SLUŠATI.”

**TEAM
KORINA**

POPIS PASA TIVAT 2024 - FINALNI IZVJEŠTAJ

SADRŽAJ

Opis projekta 3

Finansijski aspekti popisa 4

Anketni tim 5

Finalni statistički podaci 8

Preporuke za dalje uspješno sprovođenje Lokalnog plana 21

Tivatski zaliv (foto: Alexander Nadrilyanski/Pexels)

OPIS PROJEKTA

Prvi opšti popis vlasničkih pasa na teritoriji opštine Tivat u ovom vijeku sproveden je u periodu od 15. oktobra do 30. decembra 2024. godine, dok su sve aktivnosti, uključujući i prethodno zakazane ankete, završene do 26. januara 2025. godine. U tom periodu u opštini Tivat popisano je 1181 vlasnički pas, sa procentom uspješnosti od 93,1%, koji se ogleda u broju vlasnika koji su pristali da popišu svoje pse.

Ankete su rađene na način što su obilažena sva domaćinstva u svim naseljenim mjestima u sedam mjesnih zajednica (dalje: MZ) opštine Tivat (redoslijedom: Krašići, Krtoli, Gradiošnica, Centar, Seljanovo, Lastva i Lepetane), uz veliki broj vraćanja i ponovnih obilazaka već obrađenih naselja i domaćinstava kako bi dobijeni rezultat bio što precizniji.

Popis vlasničkih pasa na teritoriji opštine Tivat obavilo je **Udruženje Korina** iz Nikšića, kao projekat pod nazivom „**Sveobuhvatno istraživanje o strukturi vlasništva u skladu sa prvim Akcionim planom kontrole populacije pasa opštine Tivat za period 2024 – 2029**”.

Iako je bilo predviđeno da aktivnosti popisivanja otpočnu u trećoj nedjelji septembra, popis je počeo sredinom oktobra usljed logističkih prepreka.

Cilj istraživanja je bio da obezbijedi sveobuhvatne i uporedive podatke koji su neophodni za procjenu početnog stanja koje će kasnije poslužiti za procjenu uspješnosti Lokalnog plana. Krajnji cilj Lokalnog plana je da opština razvije održiv lokalni mehanizam koji na human, a ujedno efikasan način, rješava problem (ne)kontrole populacije pasa, te da unaprijedi uslove za njihovo držanje i istovremeno obezbijedi opštu sigurnost građana.

Popis je obuhvatao sve vlasničke pse koji se nalaze na teritoriji opštine Tivat, a čiji vlasnici imaju prebivalište u ovoj opštini. Popis nije obuhvatao pse čiji vlasnici privremeno borave u opštini (manje od šest mjeseci godišnje, turisti su ili su u posjeti iz drugih gradova).

Ovo je prvi ovakav popis sproveden u Tivtu u ovom vijeku. Prethodno je sličan popis sproveden u opštini Nikšić u 2022-2023. godini.

Ukupan iznos projekta koji je obezbijedila Opština Tivat iznosi **4.550,00 EUR**, dok je Udruženje Korina iz sopstvenih sredstava obezbijedilo troškove smještaja i druge logističke troškove, kako bi projekat bio uspješno sproveden.

Centralna javna rasprava o Nacrtu lokalnog plana za kontrolu populacije pasa na teritoriji opštine Tivat 2024-2029. održana 7. 12. 2023. na kojoj je Udruženje Korina održalo prezentaciju o svojim aktivnostima u oblasti kontrole populacije pasa, uključujući i Popis vlasničkih pasa na teritoriji opštine Nikšić koji je završen početkom 2023. godine

FINANSIJSKI ASPEKTI POPISA

Kao što je i navedeno, ukupan iznos za sprovođenje prvog popisa vlasničkih pasa koji je obezbijedila Opština Tivat iznosio je 4.550 eura. Ta sredstva su utrošena za stavke koje su bile predviđene početnim budžetom: naknade za anketare, gorivo, oglas za zapošljavanje, sponzorisanе objave na društvenim mrežama, računovodstvene usluge, osiguranje od povreda na radu. Nepredviđeni troškovi su bili smještaj i hrana, kada je postalo jasno da neće moći biti angažovani anketari iz Tivta. Ovaj trošak je iznosio ukupno oko 1000 eura. Takođe, troškovi goriva su bili mnogo veći od predviđenih (umjesto 150, potrošeno je 790 eura). Troškove smještaja je snosilo Udruženje Korina.

U ovakvom tipu posla, nemoguće je da nikad ne dođe do vanrednih situacija. Pri kraju popisa, službeni auto je oštećen, što je dovelo do troškova popravke u iznosu od 550 eura, koje je snosilo udruženje.

Dnevnice anketara su iznosile fiksno 25 eura (neto), bez obzira na broj urađenih anketa u danu.

Opština Tivat je obezbijedila veliki broj informativnih flajera koji su dijeljeni vlasnicima pasa tokom sprovođenja anketa.

ANKETNI TIM

U popisu je učestvovalo ukupno **7** anketara iz Nikšića, dok je u prosjeku dnevno radilo njih troje. Najmanje je dnevno radila jedna osoba (ali je ovo bilo rijetko), a najviše četiri odjednom. Udruženje Korina nije uspjelo da pronađe i angažuje lica iz Tivta koja bi činila anketni tim, i pored oglašavanja na sajtu za zapošljavanje, i traženja zainteresovanih kandidata direktnim putem, preko zaposlenih u Opštini Tivat i drugih subjekata iz Tivta.

Nekoliko zainteresovanih kandidata koji su ušli u proces angažovanja su odustali prije nego što je taj proces završen. Kao glavni razlozi za nezainteresovanost, odnosno odustajanje navedeni su: nizak iznos dnevnice, želja za odmaranjem poslije sezone, neugodnost u vrsti posla (kucanje komšijama na vrata i sl.).

Zbog svega toga, morali su biti angažovani već postojeći zaposleni i članovi Korina tima iz Nikšića, što je dovelo do potrebe za nalaženjem smještaja u opštini gdje je popis trebalo da bude sproveden, što je sve dovelo do velikog uvećanja troškova, kao i pomjeranja roka za finalizaciju projekta.

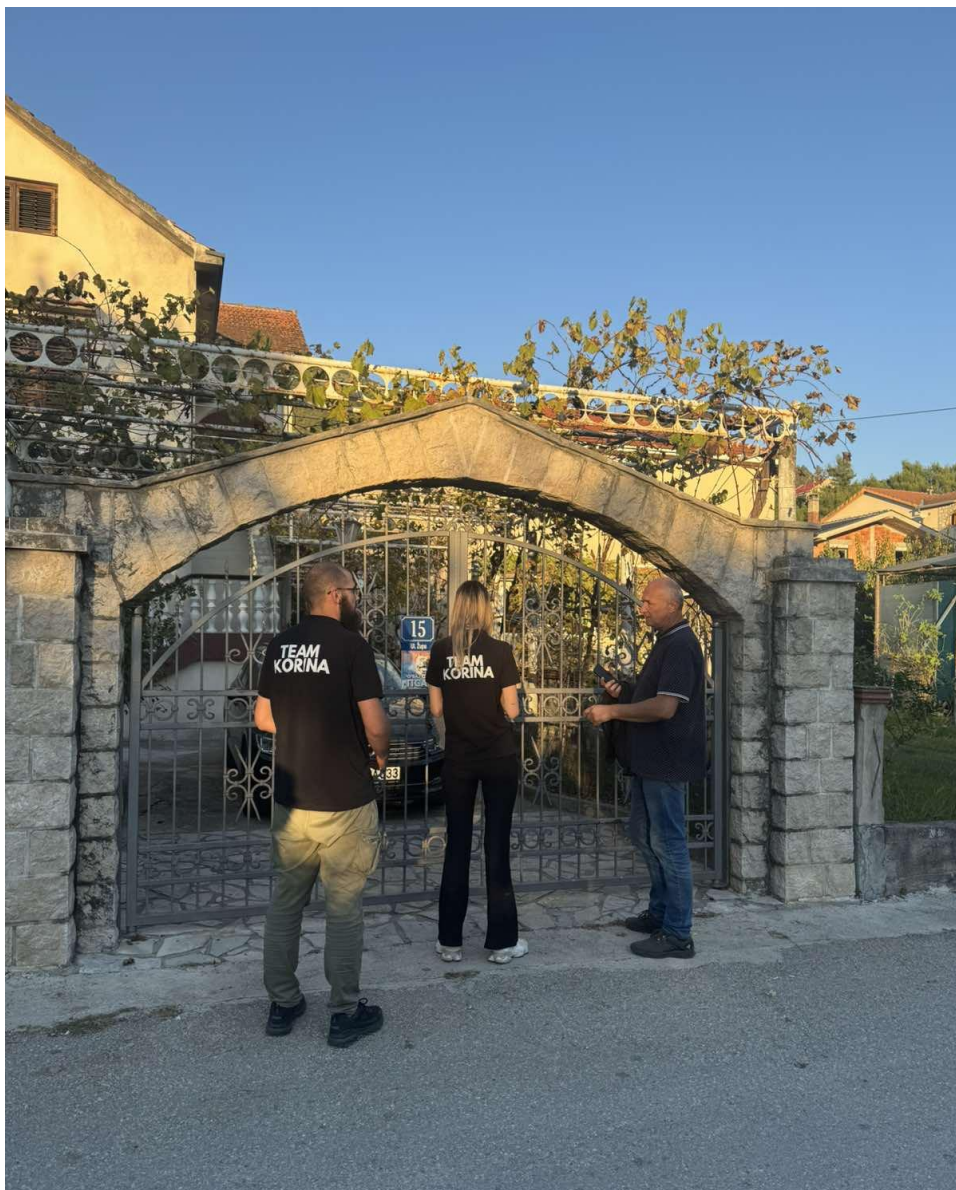
Ipak, terenski rad možemo ocijeniti uspješnim, a to je preduslov da se bilo koji projekat ovog tipa ocijeni uspješnim.

„Preko tri mjeseca aktivnog terenskog rada i anketiranja vlasnika pasa pomoglo mi je da steknem veoma korisno iskustvo, kako na profesionalnom, tako i na ličnom planu. Svakodnevna komunikacija sa velikim brojem ispitanika omogućila mi je da dobijem dublji uvid u navike i stavove vlasnika pasa u opštini Tivat.

Tokom ovog perioda uočila sam koliko su psi za mnoge stanovnike ovog grada važan dio porodice i da se trude da im obezbijede što kvalitetniji život. Jedan od najvećih izazova bio je taj što pojedini vlasnici nisu bili prisutni prilikom naših dolazaka ili su odbijali da daju informacije, dok je u rijetkim slučajevima postojala sumnja u tačnost dobijenih podataka. Uprkos tome, većina vlasnika je bila otvorena za razgovor, a komunikacija je u najvećem broju slučajeva protekla profesionalno i uz obostrano poštovanje, što je značajno doprinijelo kvalitetu prikupljenih podataka.

Terenski rad mi je na ličnom planu pomogao da unaprijedim vještine komunikacije i prilagodim svoj pristup u različitim situacijama i sa različitim profilima ispitanika.”

Anela, anketarka

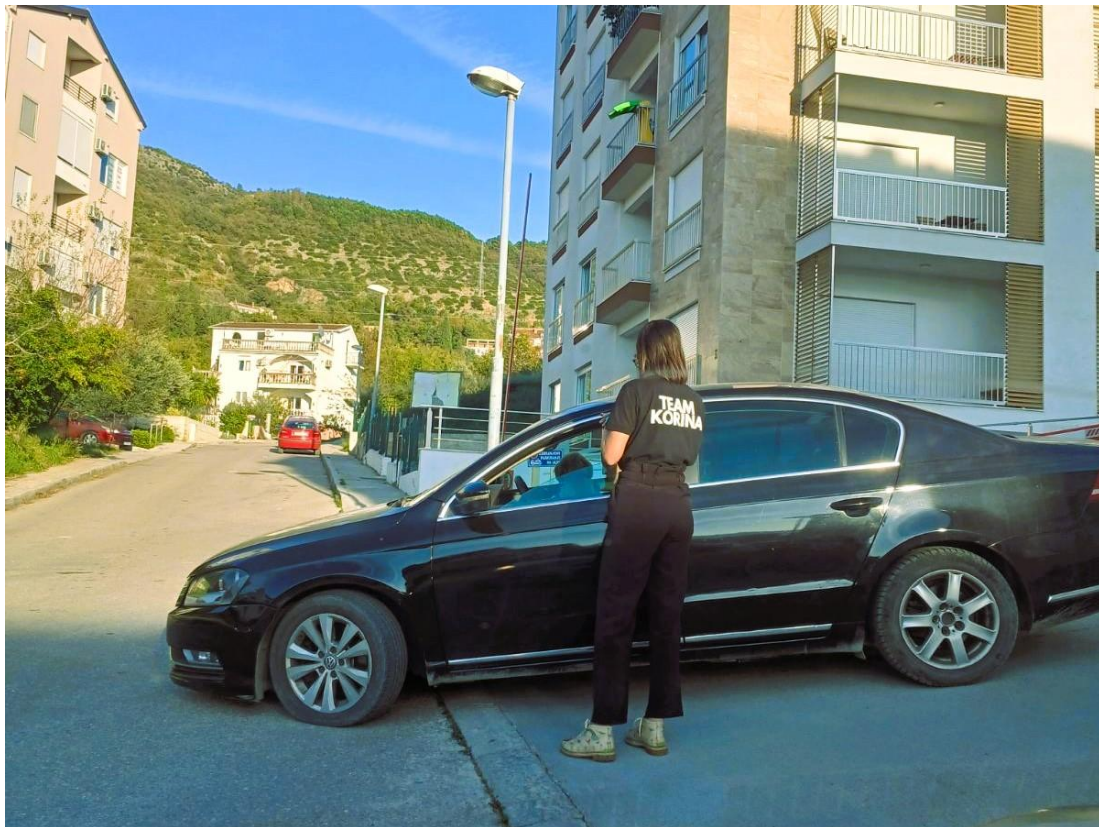

Anketni tim u sastavu od dvoje anketara razgovara sa građaninom u mjesnoj zajednici Centar

Osobine koje odlikuju dobrog anketara:

- Sposobnost da bude ekstrovertan i diplomatičan u dužem vremenskom trajanju i da ne gubi energiju ili strpljenje u komunikaciji sa građanima u periodu od šest-sedam sati dnevno, kada neminovno dolazi do pada koncentracije. Važno je da bude svjestan ovog smanjenja fokusa i da ne dozvoli da to utiče na njegov performans u preostalim anketama i traženju vlasničkih pasa pri kraju radnog vremena. Ne preporučujemo da radni dan traje duže od sedam sati dnevno, s tim da ovo može biti jednokratno ili dvokratno.

- Dobra fizička kondicija, koja se nadograđuje što se duže rade terenske aktivnosti. On ili ona treba da bude u stanju da pješači više kilometara dnevno, i da hoda uzbrdo, nizbrdo i po neravnoj podlozi (jer nije put do svake kuće asfaltiran ili čak uređen). Udruženje Korina savjetuje da anketar ili anketni tim pravi pauze uvijek kada osjeti da mu je to potrebno, odnosno samoinicijativno i za ovo mu nije potrebna dozvola tim lidera (ukoliko postoji), i da barem jedna od tih pauza bude u kafiću ili restoranu, što se pokazalo kao dobar način za reenergizaciju i razmjenu dnevnih informacija sa ostatkom tima. Nužno je da uvijek budu redovno hidrirani i nose neku tečnost sa sobom (najbolje vodu).
- Bez bar jednog četvoročkaša prilagođenog vangradskim uslovima vožnje nije moguće sprovesti popis pasa u Crnoj Gori, pa tako ni u opštini Tivat. Ovom prilikom korišćen je službeni auto udruženja Dacia Duster 4x4. Bar jedan anketar mora biti iskusan vozač koji će na sebe preuzeti ulogu vozača anketnog tima. U popisu pasa u Tivtu dvoje anketara je vršilo ovu ulogu, dok je jedna anketarka vozila svoj privatni auto po potrebi, s obzirom na to da smo se često kretali na relaciji Nikšić-Tivat.

Anketarka tima Korina kontroliše neobičnog (su)vozača

FINALNI STATISTIČKI PODACI

1. Broj vlasničkih pasa po mjesnim zajednicama

Popisivanje je bilo organizovano po mjesnim zajednicama, metodom od vrata do vrata, kao i telefonskim putem.

Anketari su svakodnevno bili u komunikaciji putem Viber grupe i uživo. Odrađen je veliki broj *vraćanja*, odnosno tamo gdje vlasnici nisu bili kod kuće u momentu posjete, anketari su obavještavali ostatak tima o tome koje domaćinstvo treba ponovo da se obiđe.

Uspješno smo izvršili popisivanje u **93,1%** slučajeva, odnosno **1099** pasa, dok nisu uspješno popisana **82** psa (**6,9%**) čije postojanje smo utvrdili, ali nismo mogli uspješno obaviti anketu iz raznih razloga (odbijanje vlasnika, nemogućnost da se uđe na privatni posjed, vlasnike nikad nismo zatekli kod kuće...). Važno je napomenuti da u dva poznata tivatska rezorta koji su zatvorene stambene jedinice, **Porto Montenegro** i **Luštica Bay**, nismo uspješno uradili popisivanje, jer menadžment nije uspio da ubijedi vlasnike da učestvuju u popisu, ali nemamo dovoljno informacija o razlozima, jer nismo mogli da stupimo u direktni kontakt sa vlasnicima.

U cilju saradnje i uspostavljanja komunikacije sa mjesnim zajednicama održani su sastanci: 19. 10. 2024. sa predsjednikom MZ Krtoli **Milošem Tripinovićem**, 31. 10. 2024. sa predsjednikom MZ Gradiošnica **Draganom Bulajićem**, i 13. 12. 2024. sa predsjednikom MZ Seljanovo **Rankom Samardžićem**.

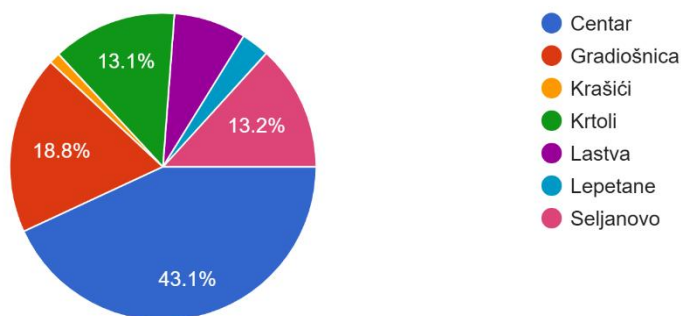
Zvanična pretpostavka Udruženja Korina je da na teritoriji opštine Tivat živi između 1300 i 1350 vlasničkih pasa, odnosno da ovim popisom nije obuhvaćeno između 128 i 178 pasa, koji nisu uspjeli biti locirani, te nije bilo moguće upisati ni neuspješnu anketu. Vjerujemo da većina ovih pasa živi u stambenim zgradama, a ne kućama, što ih čini težim za lociranje.

U nastavku se nalazi broj pasa po mjesnim zajednicama, odnosno procenat od ukupnog broja (u zagradi se nalazi datum početka popisivanja u svakoj mjesnoj zajednici):

1. Centar: 509 ili **43,1%** (4. 11. 2024)
2. Gradiošnica: 222 ili **18,8%** (29. 10. 2024)
3. Seljanovo: 156 ili **13,2%** (6. 12. 2024)
4. Krtoli: 155 ili **13,1%** (16. 10. 2024)
5. Lastva: 90 ili **7,6%** (16. 12. 2024)
6. Lepetane: 35 ili **3%** (24. 12. 2024)
7. Krašići: 14 ili **1,2%** (15. 10. 2024)

1) Mjesna zajednica:

1,181 responses

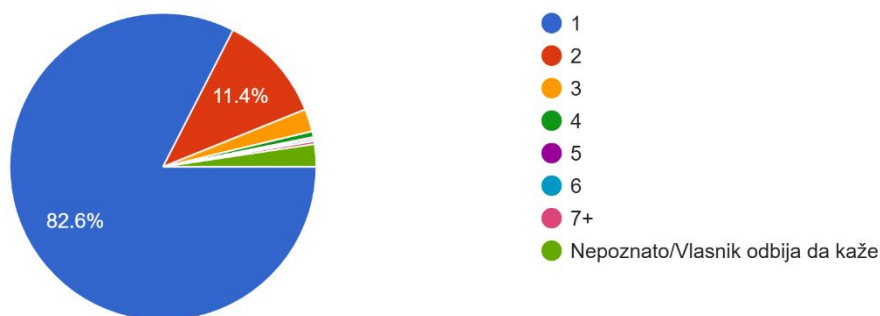

U dvije mjesne zajednice, Centru i Gradiošnici, živi više od pola od ukupnog broja pasa, odnosno 731 pas ili **62,3%**.

2. Broj vlasničkih pasa po domaćinstvima

5) Ukupan broj pasa u domaćinstvu (bez obzira na broj vlasnika):

969 responses

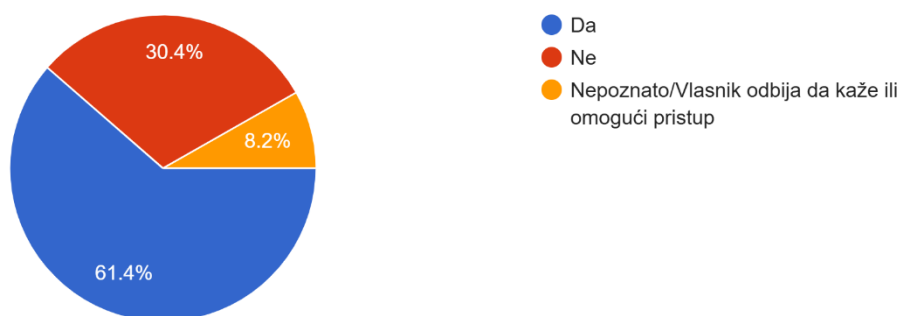
Bez obzira na broj vlasnika unutar samog domaćinstva (na primjer: u jednom domaćinstvu mogu biti dva psa, ali jedan pas pripada i vodi se na jednog člana porodice, a drugi na drugog člana) **u Tivtu ukupno 969 domaćinstava drži pse.** Od toga 800 ili **82,6%** domaćinstava imaju jednog psa, 110 ili **11,4%** dva psa, 23 ili **2,4%** tri psa, 6 ili **0,6%** četiri psa, 2 ili **0,2%** pet pasa, 2 ili **0,2%** šest, sedam ili više pasa 3 ili **0,3%**, dok su za 23 ili **2,4%** domaćinstava podaci nepoznati ili su vlasnici odbili da kažu.

I Opština Tivat u svom Lokalnom planu na osnovu ispitivanja sprovedenog 2023. godine i Udruženje Korina su došli do gotovo istih podataka, a to je da u Tivtu u prosjeku skoro svako sedmo domaćinstvo ima psa (Korina 2024: 6,36, Opština Tivat 2023: 6,58). Zanimljivo je da su oba subjekta došla do ovakvih podataka iako je Opština koristila uzorak domaćinstava sa popisa iz 2011. godine, kojih je tad bilo 4834 (Lokalni plan 2023) ili 4718 (RTCG/Monstat), dok je Korina koristila podatke sa popisa stanovništva iz 2023. godine, po kojem je u Tivtu bilo 6165 domaćinstava, što znači da kako je rastao broj domaćinstava, rastao je i broj pasa proporcionalno.

3. Posjedovanje pasoša, tj. potvrde o upisu u registar

6) Da li vlasnik posjeduje pasoš (potvrdu o upisu u registar i vakcinaciji psa protiv bjesnila)?

1,168 responses

Za 717 ili **61,4%** pasa vlasnici posjeduju pasoš (potvrdu o upisu u registar i vakcinaciji psa protiv bjesnila), 355 ili **30,4%** pasa ne posjeduje pasoš, a za 96 pasa ili **8,2%** podaci su nedostupni.

Primijećeno je da manji broj vlasnika koji imaju pasoše za svoje ljubimce, nemaju novi jedinstveni crnogorski pasoš za kućne ljubimce, već pasoše ambulanti u kojima su vakcinisali pse, iako su izdati poslije septembra 2019. godine.

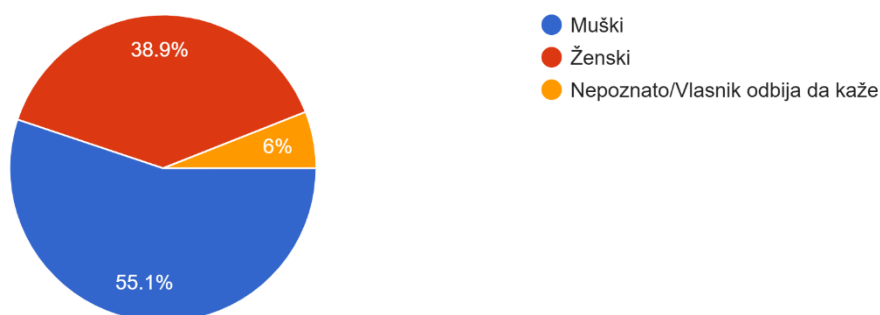
PREPORUKA:

Broj pasa koji posjeduju pasoš do 2029. godine treba povećati sa 61,4% na barem 90% kroz subvencije, veću angažovanost veterinarskih ambulanti i informisanje javnosti o obaveznom karakteru registracije pasa. Vjerovatno će biti potrebna podrška komunalne policije i veterinarske inspekcije kako bi se uspješno sprovela ova mjera.

Potrebno je provjeriti zbog čega neki veterinari u Tivtu ne izdaju vlasnicima pasa novi crnogorski pasoš za kućne ljubimce. Potrebno je informisati vlasnike o tome kako izgleda novi crnogorski pasoš za kućne ljubimce i apelovati da stare pasoše zamijene za nove, i provjere da li im je pas upisan u registar.

4. Pol psa

8) Pol psa:
1,170 responses

Od ukupnog broja, evidentirano je 645 mužjaka što čini **55,1%** populacije pasa, i 455 ženki, što predstavlja **38,9%** ukupne populacije pasa, dok za 70 ili **6%** pasa nije bilo moguće utvrditi pol.

PREPORUKA:

Dodatnim ispitivanjima javnog mnjenja utvrditi zašto vlasnici preferiraju da drže mužjake u odnosu na ženke, i šta to znači za sprovođenje javne politike u oblasti kontrole populacije pasa. Ispitati da li će se sa povećanjem broja sterilisane populacije odnosno podizanjem svijesti o sterilizaciji povećati procenat ženki među opštom populacijom.

5. Pasma psa

U Tivtu postoji velika raznovrsnost rasa pasa, ali jedina rasa čiji broj prelazi 100 jedinki jesu mješanci, kojih ima 378. U top 10 rasa po brojnosti su i: labrador retriever (59), maltezer (54), kovrdžavi bišon (43), njemački ovčar (31), stafordski terijer (29), engleski seter (25), šnauzer (24), pomeranac (23), belgijski ovčar malinoa (21). Sve ostale rase ne prelaze 20 jedinki. Ukupno je prebrojano 88

različitih pasmina, dok za 53 jedinke nije bilo moguće utvrditi pripadnost pasmini.

Broj jedinki:

Mješanac: 378

Labrador retriver: 59

Maltezer: 54

Kovrdžavi bišon: 43

Njemački ovčar: 31

Stafordski terijer: 29

Engleski seter: 25

Šnauzer (srednji, patuljasti): 24

Pomeranac: 23

Belgijski ovčar – malinoa: 21

Francuski buldog: 20

Jorkširski terijer: 20

Zlatni retriver: 20

Čivava: 19

Toy pudla: 19

Mops: 18

Jazavičar: 17

Džek rasel terijer: 16

Koker španijel: 15

Njemački špic: 15

Francuska pudla (francuska srednja pudla):
13

Kane korso: 12

Patuljasti pinč: 12

Srpski trobojni gonič: 11

Bigl: 10

Sibirski haski: 10

Border koli: 9

Doberman: 8

Rotvajler: 8

Engleski poenter: 7

Ši cu: 7

Argentinski pas: 6

Epanjel breton: 6

Japanska akita: 6

Sibirski samojed: 6

Srednjeazijski ovčar: 6

Srpski gonič: 6

Turski kangal: 6

Istarski gonič: 5

Lagoto romanjolo: 5

Presa canario: 5

Švajcarski ovčar: 5

Američka akita: 4

Boston terijer: 4

Engleski buldog: 4

Kavalirski španijel kralja Čarlsa: 4

Korgi: 4

Pitbul terijer: 4

Šiba-inu: 4

Vajmarski ptičar: 4

Zapadnoškotski bijeli terijer: 4

Mađarski pulin: 3

Njemački lovni terijer: 3

Njemački ptičar: 3

Papilon: 3

Pekinezer: 3

Posavski gonič: 3

Šarplaninac: 3

Bernski planinski pas: 2

Čau čau: 2

Dalmatinac: 2

Irski seter: 2

Srpski odbrambeni pas: 2

Aljaski malamut: 2

Američki buli: 1

Američki patuljasti terijer: 1

Australijski ovčar: 1

Bandog: 1

Basendži: 1

Bordoška doga: 1

Crni ruski terijer: 1

Engleski hrt: 1

Engleski stafordski bulterijer: 1

Foks terijer: 1

Havanezer: 1

Japanski špic: 1

Kineski ćubasti pas: 1

Lasa apso: 1

Mađarska vižla: 1

Maltipu: 1

Njemački bokser: 1

Ruski trobojni gonič: 1

Sibirska lajka: 1

Šar pej: 1

Šetlandski ovčar: 1

Škotski ovčar: 1

Tulearski pas: 1

Turski gonič: 1

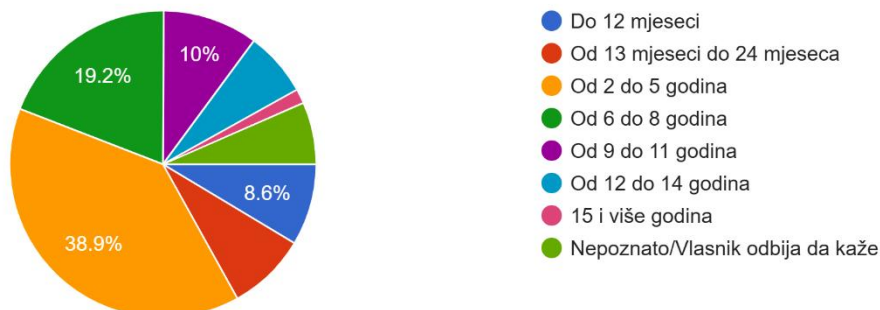

U Tivtu živi jedan basendži pas

6. Starost psa

10) Starost psa:

1,176 responses

Analiza podataka o starosti pasa pokazuje da najveći broj njih pripada starosnoj grupi od 2 do 5 godina, sa 458 pasa, što čini **38,9%** ukupne populacije. Slijedi grupa od 6 do 8 godina sa 226 pasa (**19,2%**) i grupa od 9 do 11 godina sa 118 psa (**10%**). Mladi psi i štenci do 12 mjeseci starosti čine **8,6%** (101 pas), dok su oni starosti od 13 do 24 mjeseca zastupljeni sa **8,3%** (98 pasa). Stariji psi, od 12 do 14 godina, čine **6,8%** (80 pasa), dok najstariju grupu, od 15 i više godina, čini 18 pasa ili **1,5%**, dok za 77 pasa iliti **6,5%** nije bilo moguće utvrditi starost.

PREPORUKA: Posebnu pažnju posvetiti tamnoplavoj, crvenoj, narandžastoj i zelenoj grupi iz grafikona kad su u pitanju aktivnosti iz Akcionog plana, kao što su: registracija (mikročipovanje), vakcinacija protiv bjesnila, vakcinacija protiv drugih zaraznih bolesti, sterilizacija i kastracija. Ljubičasta, svijetloplava i ružičasta grupa su ipak važne za edukativne aktivnosti jer vlasnici iz ove tri grupe mogu u budućnosti postati vlasnici iz prve četiri grupe.

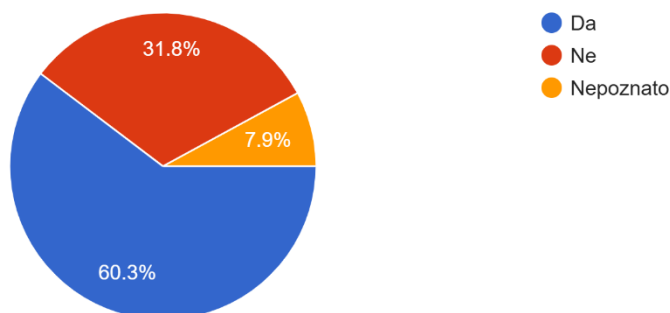
7. Obilježenost pasa mikročipom

Podaci o mikročipovanju pasa pokazuju da je većina pasa, njih 708, mikročipovano, što predstavlja **60,3%** od ukupne populacije. Sa druge strane, **31,8%** ili 373 psa nisu mikročipovana – skoro svaki treći pas. Za preostala 93 psa, odnosno **7,9%** nije bilo moguće procijeniti status.

PREPORUKA: Povećati procenat mikročipovanih pasa sa 60% na 90% kroz subvencije, veću angažovanost veterinarskih ambulanti i informisanje javnosti o obaveznom karakteru identifikacije pasa. Vjerovatno će biti potrebna podrška komunalne policije i veterinarske inspekcije kako bi se uspješno sprovela ova mjera.

11) Da li je pas mikročipovan?

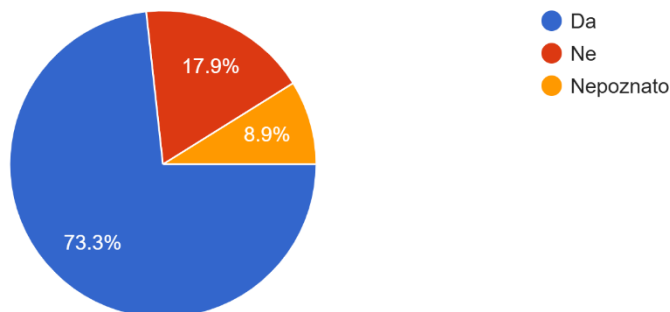
1,174 responses

8. Vakcinacija protiv bjesnila

12) Da li je pas vakcinisan protiv bjesnila u posljednje tri godine?

1,174 responses

Podaci o vakcinaciji pasa protiv bjesnila u poslednje tri godine pokazuju da je velika većina, njih 860, vakcinisana, što čini **73,3%** ukupne populacije. Međutim, 210 pasa, odnosno **17,9%** nije vakcinisano, dok za 104 psa ili **8,9%** nije poznat status vakcinacije. Smatramo da određeni broj vlasnika nije upoznat sa razlikom između vakcine za bjesnilo i drugih vakcina, te stoga može biti u pitanju lažno visok broj vakcinisanih pasa protiv bjesnila. U prilog ovoj tvrdnji ide i mnogo veći procenat vakcinisanih pasa protiv bjesnila (**73,3%**) u odnosu na procenat mikročipovanih pasa (**60,3%**). Anketari su takođe primijetili kroz razgovor sa vlasnicima da je jedan dio njih odgovoren od strane veterinara u

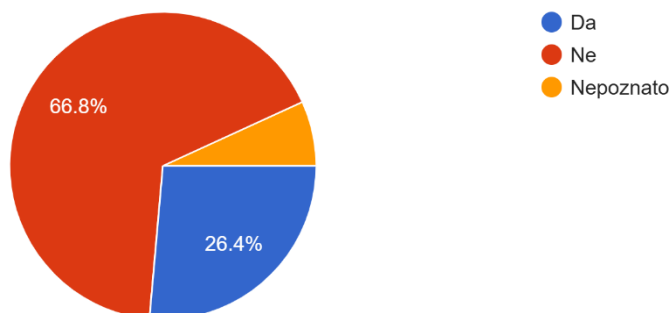
Tivtu i drugim obližnjim gradovima od vakcine protiv bjesnila jer „bjesnila odavno nema u Crnoj Gori”, pa njihovi psi nisu u opasnosti da se zaraze.

PREPORUKA: Obaviti razgovore sa veterinarskim ambulantama u Tivtu da se utvrdi njihov stav o vakcinaciji protiv bjesnila, a kako bi se preduprijedilo smanjenje ovog postotka u budućnosti. Potrebno je raditi na edukaciji vlasnika o različitim zaraznim bolestima kod pasa, kako bi se njihovo znanje o različitim vrstama virusa i vakcinama koje ih tretiraju povećalo.

9. Sterilizacija/kastracija

13) Da li je pas hirurški sterilisan/kastriran?

1,174 responses

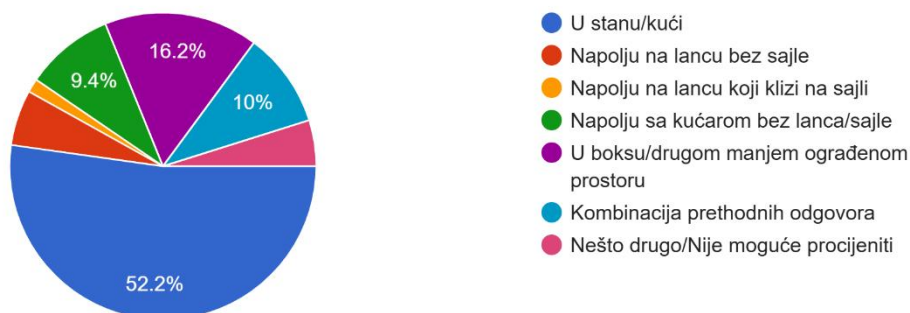
Sljedeći bitan disparitet odnosi se na procenat sterilisanosti (ženke), odnosno kastriranosti (mužjaci). Naime, **66,8%** pasa tj. 784 njih je nesterilisano, a samo **26,4%** ili njih 310 jeste. To znači da je u Tivtu nešto više iznad jedne četvrtine pasa imalo hiruršku intervenciju za prevenciju razmnožavanja. Za njih 80 ili **6,8%** nije bilo moguće utvrditi status.

PREPORUKA: Sprovesti javnu kampanju o svim bitnim pitanjima vezanim za sterilizaciju pasa, koja će omogućiti vlasnicima da donesu informisane odluke. Idealno bi bilo da se procenat sterilisanih pasa poveća sa 26,4% na 40% do kraja 2029. godine. Za ovo je nužno da se veterinari u Tivtu obuče za sterilizacije po najsavremenijim tehnikama i da posjeduju neophodnu modernu opremu, uključujući anesteziju, konce, instrumente i sl., kako bi i građani imali više povjerenja u sterilizacije u lokalnim ambulantama.

10. Način držanja

14) Kako se pas uglavnom drži? (Više od 50% vremena u toku 24 časa)

1,176 responses

Načini na koji se drže vlasnički psi, poređani od najzastupljenijih ka manje zastupljenim:

- U stanu/kući: 614 ili **52,2%**
- U boksu/drugom manjem ograđenom prostoru: 191 ili **16,2%**
- Kombinacija prethodnih odgovora: 118 ili **10%**
- Napolju sa kućarom bez lanca/sajle: 110 ili **9,4%**
- Napolju na lancu bez sajle: 69 ili **5,9%**
- Nešto drugo/Nije moguće procijeniti: 57 ili **4,8%**
- Napolju na lancu koji klizi na sajli: 17 ili **1,4%**

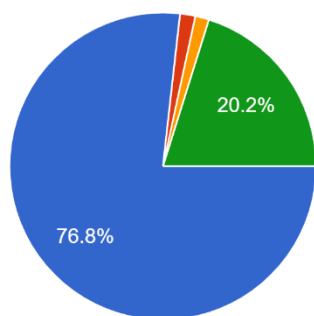
Tim Korina je na terenu zabilježio dva psa koja se drže u bačvi, što je u poređenju sa zapažanjima na prethodno sprovedenom popisu u Nikšiću minorna akcidenција. Ipak, treba obratiti pažnju na sve pse koji se drže vezani duže vremena, a za ovo je neophodan agilan terenski i operativni rad.

PREPORUKA: Za pse koji se drže na lancu bez sajle (njih 69), potrebno je donirati sajle kroz sredstva iz Akcionog plana. Za pse koji se drže u boksu ili drugom manjem ograđenom prostoru (njih 191), potrebno je uraditi analizu psihofizičkog stanja i stepena socijalizovanosti. Za pse koji se drže napolju bez lanca (njih 110), potrebno je izvršiti provjere da se utvrdi da li ovi psi koji nisu sterilisani, a u reproduktivnom su dobu, mogu da samostalno napuštaju prostor u kojem žive i da se slobodno kreću (lutaju).

11. Vizuelno zdravstveno stanje psa

15) Vizuelno zdravstveno stanje psa:

1,176 responses

- Bez vidljivih znakova bolesti/povrede/hendikepa
- Sa vidljivim znakovima bolesti/povrede/hendikepa
- Bez vidljivih znakova bolesti, ali vlasnik kaže da je pas bolestan/povrijeđen/hendikepiran
- Nije moguće procijeniti/Vlasnik odbija da omogući pristup psu

Pas koji nosi naočare ne ujeda – Popis pasa Tivat 2024.

Za ovo pitanje bilo je neophodno da anketari fizički priđu psu na dovoljnoj udaljenosti da mogu odokativno procijeniti njegovo zdravstveno stanje, odnosno izgled. Rezultati su sljedeći:

- 903 ili **76,8%** pasa bili su bez vidljivih znakova bolesti, povrede i/ili hendikepa
- 19 ili **1,6%** pasa imali su vidljive znakove bolesti, povrede i/ili hendikepa
- 17 ili **1,4%** pasa nisu imali vidljive znakove bolesti, ali vlasnik je potvrdio da je pas bolestan
- Za 237 ili **20,2%** anketari nisu bili u mogućnosti da procijene i/ili je vlasnik odbio da omogući pristup psu

„Posmatrajući kako ljudi drže pse na teritoriji opštine Tivat, primijetila sam jasnu razliku između gradskog i seoskog dijela. U gradu, naročito uz obalu i na šetalištima, situacija je generalno bolja. Vlasnici sve češće vode pse na povocu, paze da ne ugrožavaju druge, i uglavnom čiste za njima. Vidi se da raste svijest o odgovornom vlasništvu i odnosu prema životinjama.

Međutim, u ruralnim djelovima opštine stanje je znatno lošije. U ruralnijim djelovima opštine – u mjestima kao što je Gradiošnica – psi se često drže na lancu, ponekad i cijeli dan, bez mnogo kretanja i pažnje. Rijetko su pravilno zbrinuti – dešava se da nisu vakcinisani, niti se vodi dovoljno računa o njihovim potrebama. Često se na njih gleda isključivo kao na čuvaru imanja, a ne kao na kućne ljubimce.

Zbog toga smatram da je potrebno više edukacije i podizanja svijesti, naročito u ruralnim sredinama.”

Milena, anketarka

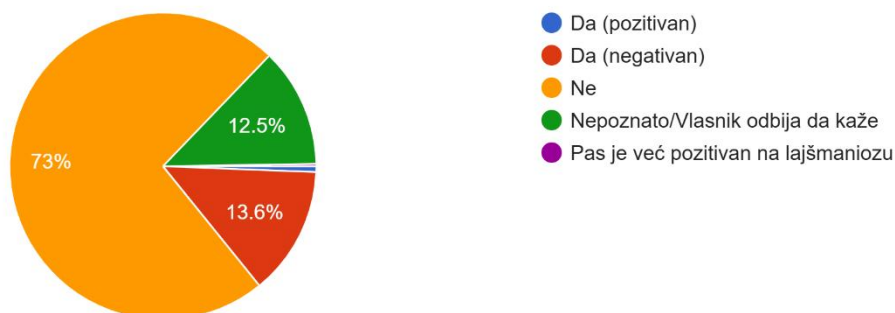

U Tivtu se 16,2% pasa ili njih 191 drže u boksu ili drugom manjem ograđenom prostoru

12. Testiranost na lajšmaniozu

16) Da li je pas u posljednjih godinu dana testiran na lajšmaniozu?

1,172 responses

Podaci o testiranosti pasa na lajšmaniozu pokazuju da većina, odnosno 856 pasa (**73%**), nije testirana u godini koja je prethodila trenutku anketiranja. Onih sa negativnim rezultatima je bilo 159 ili **13,6%** ukupne populacije, dok je novopozitivnih bilo 7 ili **0,6%**, a već pozitivnih 3 ili **0,3%**. Za 147 pasa ili njih **12,5%**, status testiranja nije poznat ili su vlasnici odbili da daju informacije.

PREPORUKA: Potrebno je osmisлити i sprovesti kampanju podizanja svijesti o lajšmaniozi i drugim zaraznim bolestima, u sklopu koje bi trebalo ići na krajnji cilj od 40-50% testiranih vlasničkih pasa godišnje. Ovo bi iznosilo 586 pasa x cijena od 25 eura po testu = 14.650 eura, što jeste veliki iznos (u odnosu na predviđena sredstva za realizaciju Akcionog plana), stoga bi se moglo razmisliti o subvencijama za testiranje ili projektima kod zainteresovanih donatora.

U toku sprovođenja popisa, anketari su u naselju Bonići naišli na napuštenog psa u vidno lošem stanju. Pas je smješten u azil za pse u Kavču, ali je uginuo tokom boravka u karantinu, gdje je primao terapiju. Pas, koji je bio star manje od godinu dana, bolovao je od demodikoze, ali nije bio pozitivan na lajšmaniozu.

PREPORUKE ZA DALJE USPJEŠNO SPROVOĐENJE LOKALNOG PLANA

Opština Tivat ima veliku šansu da do kraja aktuelnog Lokalnog plana dovede blizu perfekcije stanje sa napuštenim psima i zaštitom dobrobiti svih pasa na njenoj teritoriji, ali da bi to uradila, potrebno je da djeluje proaktivno u narednih pet godina i da uloži možda i veća sredstva nego što je planirala, odnosno resurse. Samo trošenje sredstava koja su predviđena Akcionim planom bez jasnog cilja i mjerljivih pokazatelja uspješnosti (indikatora) i evaluacije, neće imati efekta na dugoročnu promjenu.

Ovo znači da bi Opština trebalo da:

- Zaposli/angažuje **dvije osobe** koje bi radile samo na implementaciji Lokalnog plana. Ovo mogu biti novozaposlene osobe koje imaju solidno predznanje o psima i kontroli populacije pasa i ne libe se terenskog rada, ili već zaposleni službenici Opštine koji bi bili preraspoređeni na ove poslove. Ovo ne može biti dodatno zaduženje postojećih službenika zbog velikog obima posla: ciljna grupa se sastoji od **1300** vlasničkih pasa, plus X broj bezdomnih (uličnih) pasa, i zbog prirode posla koji je minimum 50% vremena terenski.
- U budućnosti posveti pažnju problemu bezdomnih (uličnih) **mački** koje nisu prepoznate ovim Lokalnim planom, ali nakon ovog popisa, smatramo da su jednako ugrožene kao i psi, ili čak i više u određenim situacijama (npr. one su češće žrtve trovanja koje prolaze nezapaženo).
- Stavi poseban fokus na **zarazne bolesti**, i osmisli javne kampanje posvećene ovome.
- Usvoji neophodne odluke tako da sljedeći popis pasa bude **obavezan**. Ovo uključuje mehanizme koji bi omogućili da se popis sprovede i u ekskluzivnim rizortima zatvorenog tipa.
- Obezbijedi više **sredstava** za sljedeći popis.
- Angažuje anketare sa **teritorije** opštine Tivat, dok koordinatori ili evaluatori popisa mogu doći i sa strane.

PSI U RIZIKU: Potrebno je posvetiti posebnu pažnju slučajevima označenim crvenom bojom u bazi vlasnika, a za one vlasnike koji su odbili anketu, potrebno je iznaći način da se utvrdi u kakvom su stanju njihovi psi, i to što prije, kako bi se održao momentum popisa.

Dječak i njegov pas, Popis pasa Tivat 2024.

BILJEŠKE/KOMENTARI:

ODGOVORNO LICE

Tijana Kovačević

AUTORKE IZVJEŠTAJA

Andrea Kovačević

Anela Hadžimahović

Tijana Kovačević

KONTAKT

Opština Tivat

www.opstinativat.me

Sekretarijat za saobraćaj i stambeno-komunalne djelatnosti

sekretarijatsks@opstinativat.me

+382 (0) 32 661 345

Udruženje Korina

www.korina.me

info@korina.me

+382 (0) 69 90 07 07

NAPOMENE

Svi izrazi u ovom dokumentu koji su pisani u muškom rodu (npr. anketar, tim lider, vlasnik) podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Stavovi, preporuke i mišljenja izneseni u ovom dokumentu pripadaju isključivo timu Korina i ne predstavljaju nužno i stav Opštine Tivat.

MAJ 2025.

